

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
اللهم صل على محمد و آل محمد

مهارت‌های تفکر و تعقل، دو بال هنرمند در فرایند حسن‌بینی

در زیبایی‌شناسی اسلامی برخلاف زیبایی‌شناسی مبتنی بر جهان‌بینی غربی (غیرتوحیدی) که زیبایی را وابسته به ذهن بشر می‌داند، زیبایی حقیقتی است که در عالم هستی جریان دارد فارغ از این که انسان در کی از آن داشته باشد یا نداشته باشد. هستی و وجود زیبایی نه نشأت گرفته از تصور و تخیل انسان بلکه برآمده از وجود مطلق یعنی ذات باری تعالی است. اساساً هر آنچه مخلوق خدا و منسوب به اوست برخوردار از حُسن و زیبایی است و به عکس هیچ حُسن و زیبایی وجود ندارد مگر این که منسوب به خداست.

در این دیدگاه زیبایی دارای مراتب است که با واژگان متنوعی در قرآن مورد توجه است. در بین سایر واژگان، حُسن به عنوان مرتبه‌ای متعالی از زیبایی است که مراتب دیگر را هم در بر می‌گیرد و از جامعیت برخوردار است.

نظر به اینکه اولاً غایت انسان رسیدن به کمال است و ثانیاً یکی از خصلت‌ها و نیازهای او بطور فطری زیباپسندی و تمایل به زیبایی است آن‌چنان که در هر انتخابی بین زیبا و زیباتر، گرایش به زیباتر دارد لذا لازم است آنچه به عنوان زیبایی می‌شناسد و ملاک و مبنای خود در انتخاب قرار می‌دهد، مرتبه متعالی زیبایی یعنی جلوه‌های حُسن و صفات کمالی باشد. اما مسئله این است که درک حُسن و به عبارتی مشاهده و دریافت آن از عالم هستی مستلزم پرورش و تقویت قوه مشاهده است. اگرچه این موضوع برای همه انسانها لازم و ضروری است اما در زمره کمالات فردی عموم قرار می‌گیرد در حالی که برای هنرمندی که با جامعه انسانی مواجه است حکم رسالت و وظیفه خاص پیدا میکند.

هنر یکی از اصلی‌ترین زمینه‌هایی است که مخاطب را در معرض زیبایی قرار می‌دهد و به دلیل جذابیت‌ها و جلوه‌گری‌هایی که در ذات خود دارد آنچه را به عنوان طعام زیبایی در سفره مخاطب می‌گذارد ذائقه زیباشناسی او را صورت‌بندی می‌کند و به جهتی خاص سوق می‌دهد. پس مهم است که هنرمند مخاطب را در معرض چه سطحی از زیبایی قرار می‌دهد. هنرمندی که هنر خود را متعهد به هدایت مخاطب در راستای کمال می‌بیند باید خود را متعهد به ارائه جلوه‌های حُسن بداند؛ و به این منظور ضرورت دارد پیش از هر اقدامی توان حسن‌بینی در خود او شکوفا شده باشد.

مطالعات حاکی از آن است که حسن‌بینی هنرمند مستلزم فعال شدن قوای تفکر و تعقل در اوست. با تحقق این مهم در وجود هنرمند تقویت حداقل سه نوع توانایی در مرحله ایده‌پردازی برای خلق اثر مورد انتظار خواهد بود: کسب معیارهای حق، جهت‌دار کردن مشاهدات، قدرت تفصیل و سیر پردازش ایده از مرتبه نقص به کمال.

در راستای تمام مطالبی که بیان شد پژوهشی با مشخصات زیر شکل گرفته است:

ضرورت تقویت مشاهده هنرمند در راستای حسن‌بینی

دغدغه اصلی پژوهشگر:

ضرورت:

- جایگاه حساس هنرمند در نسبت با جامعه و نقش او در الگوسازی و صورت‌بندی ذائقه و سلیقه مخاطب در رغبت به زیبایی
- مبنا قرار گرفتن اصول زیباشناسی غربی در هنر معاصر و تمایل هنرمندان به سبک و صیغه فرهنگ غربی در آثار

